

Türkiye - İtalya arasında akit ve imza edilmiş olan adli himaye, adli makamların hukuk ve ceza işlerinde karşılıklı müzaheretini ve adli kararların tenfizi hakkında kanun

(Resmî gazete ile neşir ve ilânı : 33 1929 - Sayı : 1133)

№ 1394

BİRİNCİ MADDE — İtalya Hükümetile Romada 19 haziran 1926 tarihinde imza edilmiş olan « adli himaye, adli makamların hukuk ve ceza işlerinde karşılıklı müzaheretini ve adli kararların tenfizi » mukavelesini kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNGİ MADDE — İşbu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İşbu kanunun icrasına Adliye ve Hariciye Vekilleri memurdur.

23 şubat 1929

ADLİ HİMAYE, ADLİ MAKAMLARIN HUKUK VE CEZA İŞLERİNDE KARŞILIKLI MÜZAHERETİ VE ADLİ KARARLARIN TENFİZİ MUKAVELESİNİN

Türkiye Reisi Cümhuri Hazretleri ile Haşmetlü İtalya Kralı Hazretleri, adli himaye, adli makamların hukuk ve ceza işlerinde karşılıklı müzaheretini ve adli kararların tenfizine mütedair mesailin tanzimi ve bu bapta bir mukavelename akdi arzusu ile, mürahasları olarak:

Türkiye Reisi Cümhuri Hazretleri;

Haşmetlü İtalya Kralı Hazretleri nezdinde fevkalâde Mürahas ve Büyük Elçisi Suat Beyefendiyi,

Haşmetlü İtalya Kralı Hatleri;

Hükümet Reisi, Başvekil ve Hariciye Nazırı Benito Mussolini Cenaplarını, Tayin eylemişlerdir.

Müşariileyhima sealâhiyetnamelerini bittetik usulüne muvafakatını tasdik ettikten sonra atıdaki mevaddi kararlaştırmışlardır :

Birinci kısım

Adli himaye, adli makamların hukuk ve ceza işlerinde karşılıklı müzaheretini

BİRİNCİ FASIL

Adli himaye

MADDE 1 — Yüksek âkit taraflardan her birinin tebaaları diğerinin memleketinde gerek şahısları ve gerekse malları hususunda tebaayı mahalliyeye tatbik edilmekte olan kanunî ve adli himayeye nail olacaklardır. Bu bapta mahkemelere serbestçe müracaatla mahallî tebaanın tabi bulunduğu şerait ve eşkâl tahtında dava ikame edebileceklerdir.

MADDE 2 — Âkitlerden bir tarafın tebaası diğer tarafın memleketinde mahallî tebaa ile aynı şerait tahtında meccanî müzaherattan istifadeye nail olacaklardır.

MADDE 3 — İkinci maddede mezkûr ahvalde fakirlik vesikası, müstedinin mutat ikametgâhı makamı ve ya böyle bir ikametgâhı olmazsa elyevm mukim bulunduğu mahal maka-

matı tarafından verilecek veyahut bu bapdaki beyanname mezkûr makamât tarafından alınacaktır. Eğer işbu makamât iki taraftan hiç birine ait değilse ve yahut mezkûr makamât bu kabil vesaik ita veya beyanname ahzylememekte iseler bu takdirde müstedinin tabi bulunduğu tarafın siyasî mümessili veya konsolosu tarafından verilen bir vesika yahut müstediden alınan bir beyanname bu hususta kâfidir.

Eğer müstedi adli müzaheret talep olunan memlekette mukim ise lâzım gelen malûmat mumaileyhin tabi bulunduğu memleket makamâtından talep olunabilir.

Şayet müstedi, talebin icra olunduğu memlekette ikamet eylemiyorsa, fakirlik vesikası işbu vesikamın ibraz edileceği memleketin siyasî veya konsolosluk memurlarından biri tarafından bilâ resim tasdik kılınacaktır.

Fakirlik vesikasını vermeğe selâhiyyettar olan makam diğer âkit taraf makamâtından müstedinin malî vaziyeti hakkında malûmat alabilir.

Meccanî müzaheret hakkında karar ittihaz edecek makam kendisine ibraz olunan vesaik ile verilen malûmatı selâhiyeti dairesinde mürakabe hakkını haizdir.

MADDE 4 — Âkit taraflardan birinin selâhiyyettar makamı tarafından fakruzaruret muafiyeti tanınmış olan kimse diğer âkit tarafın makamâtı adliyesi huzurunda aynı sebepten mütevellit bilcümle muhakeme usulü muamelelerinde dahi işbu müsaadeden istifade eder.

MADDE 5 — Âkit taraflardan birinin memleketinde diğer âkit taraf tebaasından bir davacı veya davaya müdahale eden kimse aleyhinde sadır olan mesarifi muhakemeye mahkûmiyet kararı sivasî tarika müracaat veya alakaların doğrudan doğruya talebi suretile diğer âkit tarafın selâhiyyettar makamâtı tarafından meccanen tenfiz edilecektir.

Aynı kaide masarifi muhakeme miktarını muahharen tespit eden mukarreratı adliyeye de tatbik olunur.

MADDE 6 — Masarifi muhakemeye müteallik kararların tenfizine her iki taraf istima olunmaksızın hükmolunur. Ancak mahkûm tarafın hükmün icrası takip edilmekte olan memleket kanunlarına tevfikân bilâhare itiraz etmek hakkı mahfuzdur.

İcra talebi hakkında karar itasına selâhiyyettar olan makam aşağıdaki hususâtı tetkik ile iktifa edecektir:

1 - Karar suretinin, mahkûmiyetin sadır olduğu memleket kanununa nazaran ihticaca salih olmak için lâzım gelen şeraiti cami olup olmadığı;

2 - Aynı kanuna nazaran kararın kesbi kat'iyet edip etmediği.

İkinci fıkranın 1 ve 2 numaralarında mevzu şeraitin temini için talip Devletin selâhiyyettar makamı tarafından kararın kesbi kat'iyet eylemiş olduğunu mübeyyin bir beyannamesi kâfidir.

İşbu makamın selâhiyyettar olması keyfiyeti talip Devletin Adliye Nazareti tarafından tasdik edilecektir.

İKİNCİ FASIL

Adli makamâtın müteabil müzaheretleri

MADDE 7 — Yüksek âkit tarafların adli makamâtı hukukî, ticarî, ve cezaî işlerde evrakı adliyenin tebliği, istinabe evrakının isali hususâtında Hariciye Nazaretleri vasıtasıyla muhabere ederler.

MADDE 8 — Tebliğ olunacak evrak ile istinabe varakalarına ve 6 ıncı maddede mevzu-bahs karar evrakı hükmüyesine bunları ahzeden tarafın lisasına tercüme edilmiş birer suret merbut bulunmalı ve işbu tercüme mürsil tarafın siyasî veya konsolosluk memurinden biri veya mürselileyh tarafın yeminli bir tercümanı tarafından musaddak olmalıdır.

Mülâhaza : İşbu evrakın mürselileyh tarafın lisasına tercüme edilmesi imkân bulunmadığı halde ilerisi için emsal teşkil etmemek şartile işbu tercüme fransızca dahi yapılabilir.

MADDE 9 — Evrakı adliyenin tebliği ve istinabeler mürseliyleh memleketin kanunlarına tevfikân ifa olunur.

Maamafih hukukî ve ticarî mahiyette bulunan tebligat talep üzerine mürseliyleh devletin kanunlarına muhalif olmamak şartile bir şekli mahsusta infaz olunabilir.

Aynı şerait tahtında olarak hukukî ve ticarî mahiyette olan istinabeler dahi mürsil devletin talebi üzerine ve bir şekli mahsusta infaz olunabilir.

Mürsil makam, talep cylediği takdirde, alâkadâr tarafların hazır bulunabilmeleri için, istinabenin infaz edileceği mahal ve tarihten haberdar edilir.

MADDE 10 — Evrakı adliye tebliğâtının ifa ve istinabelerin icra edildiğini müsbit evrak diploması tariki ile irsal olunur.

MADDE 11 — Evrakı adliyenin tebliği veya istinabe varakalarının mevkii icraya vazı ancak atideki ahvalde reddolunabilir:

- 1) Vesikanın sihhati tebeyyün etmezse;
- 2) Mürseliyleh devlette tebligatı adliye ve istinabe evrakının icrası kuvvei adliyenin salâhiyeti dahilinde değilse;
- 3) İşbu tebligat memleketinde icra edilecek olan devlet bunları intizamı amme veya dahili mevzuatı kanuniyesine muhalif görürse .

Mürseliyleh makamın ademi salâhiyeti halinde istinabe evrakı mezkûr memleket kavanini mucibince mevzu kavaide tevfikân o memleketin salâhiyettar olan adli makama re'sen gönderilir.

MADDE 12 — Hukukî ve ticarî mahiyetteki evrakı adliye tebligatının ve istinabelerin icrası her hangi bir resim ve harca tabi tutulmaz.

Maazalik, mürseliyleh devlet, şahit ve ehlihibreye verilen tazminat ile şahitlerin mahkemeye arzularile icabet eylemiyerek bunların ilzaren celplerini mucip olacak ahvalde, memuru mahsusun müdahalesinden mütevellit masarifi zaruriye ve istinabe hususatının ve evrakı adliye tebligatının hususî bir şekilde tatbikinden mütevellit masarifin fediyesini mürsil devletten talep etmek hakkım haizdir.

MADDE 13 — Ceza işlerinde müzaheret, hükümlere ve muhakeme usullerine ait bilûmum evrak tebligatına, ve maznun, şuhut ve ehlihibre istimalarına, ve keza mahallinde tahkikat, taharriyat, haciz ve sair herhangî istintak muamelâtına mütedair istinabeleri ihtiva eder.

Adli makamın mürseliyleh Devlet yedinde bulunan delâili sübutiye ile diğer vesaikü mümkün olan en kısa müddet zarfında iade etmek taahhüdiyle ve istinabe tarikile diğer Devlet adli makamından talep edebilir.

Buna mani hususî mülâhazat bulunmadığı takdirde işbu talep is'af olunur.

MADDE 14 — Bir ceza davası için bir şahit veya ehlihibrenin mahkemede bizzat isbatı vücut etmesine lüzum hasıl olursa makamati aliyeden sadır olmuş olan celp varakası diploması tarikile tevdi edilecek ve bunun alâkadara tebliğine mani hususî mülâhaza bulunmadığı takdirde işbu varaka mürseliyleh hükûmet marifetile tebliğ edilecektir. Bu makamlar davet edilen şahıstan karara mütavaata razı olup olmadığını soracaklardır. İsbatı vücudun müstelzim olacağı masarif mürsil hükûmete ait olacaktır.

Seyahat ve ikamet masarifi olarak tesviye edilecek mebalîğ ile işbu meblağa mahsuben ve bilâhare mürsil Hükûmet tarafından iade edilmek şartile mürseliyleh Hükûmet tarafından yapılabilecek avans miktarı celp varakasında tasrih edilecektir.

Mürsil Hükûmet makamati adliyesinde isbatı vücut etmeğe muvafakat eden şahit veya ehlihibre, tabiiyeti ne olursa olsun isbatı vücut ile avdet için zarurî olan müddet zarfında geçmiş bir zamana ait vak'a ve mahkûmiyeti için ve şehadeti veya vukufu talep edilen davanın mevzuunu teşkil eden vak'alara iştiraki dolayisile hiç bir suretle takip veya tevkif edilmeyecektir.

İsbatı vücudu talep olunan kimse diğer Hükûmet tarafından tahti tevkife alınmış ise

mümkün olan en az müddette iade edilmesi şartile mumaileyhin Hükümeti mezbureden muvakkaten teslimi talep edilebilecektir. Bu takdirde dahi isbatı vücudu talep edilen şahsın mürsil hükümet tebaasından olmadığı takdirde muvafakatini almak lazım gelir.

MADDE 15 — Ceza işlerinde müzaheretin müstelzim olacağı mesarif, mürselileyh tarafın arazisinde ihtiyar edilmiş olduğu takdirde o tarafa ait olacaktır. Muvakkaten teslim edilen eşhas veya eşyanın iade masarifi hakkında da aynı suretle hareket olunacaktır.

Ehlihibre tetkikatının ifası masarifi mürsil hükümete ait olacaktır.

MADDE 16 — Yüksek âkit taraflardan birinin tebaası diğer taraf arazisinde bir cürüm dolayisile hürriyeti şahsiyeyi takyit eden bir cezaya mahkûm edildiği takdirde, mahkûm eden taraf, hüküm kesbi katiyet ettiği tarihten itibaren altı ay zarfında kararın hülasasını mahkûmun tabi olduğu memleket makamâtı adliyesine tebliğ etmeği taahhüt eder.

MADDE 17 — Takibata esas olan cürüm âkit taraflardan birisinin kavaninine nazaran ancak kabahat mahiyetinde ise ve ya talep vaki olan taraf kavaninince müstelzimi ceza değilse, veya iadei mücrimine tabi tutulamayan cürümlerden ise yahut işbu taraf emniyetine zarar vermeden mezkûr talebin neticelendirilmeyeceğine kani ise ve yahut talip tarafın arazisinde olmiyan ve kendisinden talep vaki olan taraf tebaasından bulunan biri aleyhinde takibat mevzuubahs ise müzaheret reddedilebilir.

Bir celpname, maznunun davete icabet etmediği halde hakkında ihzaren celp veya tevkif müzekkeresi isdar edileceği tehdidini havi olduğu, ve şahit veya ehli hibreye gönderilen bir celpname ademi icabetin kanunî netayicinden olan ceza ve yahut hakkında ihzaren celp veya tevkif müzekkeresi isdar edileceğini bildirdiği takdirde celptamenin tebliği reddolunabilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Nihai ahkâm

MADDE 18 — Âkit taraflardan her biri diğer âkit taraf makamâtı adliyesinden birinin diplomasi tarikile vaki olan muracaatı üzerine arazisi dahilinde mer'i bulunan kavanin metinlerini ve icabi halinde lâzım gelen her türlü kanunî malûmatı verecektir.

İşbu talep hakkında malûmat istenilen meselei hukukiyeyi tasrih eylemelidir.

İkinci kısım

Adli kararların tenfizi

MADDE 19 — Yüksek Âkit taraflardan birinin makamâtı adliyesi tarafından hukuk ve ticaret işlerinde verilen kararlar zirdeki şeraiti cami buldukları takdirde, diğer âkit taraf arazisinde, işbu tarafın salâhiyettar mahkemesi tarafından gerek emvali menkule ve gerek emvali gayri menkuleye tatbikinde lâzımüttenfiz olduğuna hükmedilerek bunlar resmen tescil edilebilecek surette muteber addolunur:

1) Karar hukuku beyneddüvel kavaidi umumiyesi ve kararın verildiği memleket kavanini mucibince sahibi salâhiyet bir adli makam tarafından verilmiş;

2) Celp varakası, nükmün verildiği memleket kavaninine tevfikan tebliğ edilmiş ve mesafenin uzaklığı ile diğer ahvali hususiye nazarı dikkata alınmak suretile isbatı vücut için hakikaten kâfi gelecek bir mühleti havi ise;

3) Her iki taraf, o memleket kavaninine tevfikan ve kanunî bir surette temsil edilmiş veya aynı kanun mucibince ademi icabetleri tahtı karara alınmış ise ;

4) Karar, sadır olduğu memleket kavaninine göre kat'iyet kesbeylemiş ve halâ icra kabiliyetini tamamen muhafaza ediyor ise;

5) Karar, kendisinden infazı talep olunan memleket makamâtı adliyesi tarafından aynı

kimseler ve ayani mevzu hakkında verilen diğér bir karara mübayin değılirse veyahut infaz talebi vaki olduğu esnada aynı kimseler arasında aynı mevzua ait ihtilaf diğér hükümet makamı adliyesi tarafından derdesti rüyet bulunmıyorsa;

6) Karar, kendisinden infazı talebedilen memleket intizamı ammesine ve hukuku ammesi esasına muhalif hiç bir kaydı ihtiva etmiyorsa;

7- Kararın mevzuu kendisinden talep vaki olan memleket mehakiminin salâhiyeti münhasırası dairesinde bulunan bir keyfiyet değılirse;

Lüzumu tenfiz kararı kendisinden hükmün infazı talep edilen memleket kanunlarında muayyen eşkâle tevfikan ita olunacaktır.

MADDE 20 — Hakkında gıyaben hüküm verilmiş olan müddeaya aleyh lüzumu tenfiz kararının itasında dahi mahkemede isbatı vücut etmemiş olsa ve mezkûr karar kendisine şahsen tebliğ edilmemiş bulunursa tebliğ muamelesi tekrar edilmiş dahi olsa mahkûmun aleyhin tenfiz kararına itiraz hakkı baki olacaktır.

MADDE 21 — Berveçhi atı hususattan biri müddeaya aleyh tarafından kendisine arzedildiğı taktirde ecnebi memleket kararına icra kuvveti vermiye salâhiyettar makamı adli, ihtilâfı yeniden tamamen tetkik edecektir:

1 - Karar diğér tarafın hilesi neticesi istihsal edilmiş ise,

2 - Karar makamı adli tarafından sahteliğı kabul edilen vesaika istinaden verilmişse,

3 - Karardan sonra diğér tarafa isnat olunabilecek bir hata dolayısıyla ibraz idilememiş ve karara kat'ı surtte müessir olabilecek mahiyette bulunmuş olan bir vesika elde edilmişse,

4 - Karar, doğrudan doğruya senedat ve vesaiki muhakemeden mütevellit filii sehiv neticesi ise.

MADDE 22 — Her iki taraftan yalnız birinin tebaası veya bir tarafla diğér taraf tebaaları arasındaki ihtilâflarda hakemler tarafından verilen kararlara, yukarıdaki maddelerle mevzu kaideler tatbik olunabilir. Şukadarki işbu kararlar verildiğı memleket kanunlarına nazaran salâhiyettar adli makam tarafından verilen kararlar tesir ve kıymetini haiz bulunmak lâzımdır.

MADDE 23 — Kararlar ya diploması tarikle aslına mutabık suret şeklinde tevdi ve ya aslına mutabık ve musaddak suret şeklinde tenfiz kararını itaya salâhiyettar makama arz olunacak ve balâdaki şartları haiz bulduklarını mücyit vesaikle bu vesaikin tenfiz talep edilen memleketin lisanına yapılmış musaddak tercümelere merbut bulunacaktır.

Üçüncü kısım

Umumî ahkâm

MADDE 24 — İşbu mukavelename tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olan sür'atle Ankarada teati olunacaktır.

MADDE 25 — İşbu mukavelename tasdiknamelerin teatisinden üç ay sonra mevki meriyyete girecek ve yüksek âkit taraflardan biri canibinden fesholunduğı tarihten altı ay sonraya kadar mer'i olacaktır.

Yukarıda yazılı olan ahkâmı tasdik ederek isimleri balâda zikrolunan murahhaslar işbu mukavelenameyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Birer nüshası imza eden devletlerin her birine tevdi edilmek üzere 10 ağustos 1926 tarihinde Romada iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Türkiye namına İtalya namına
İmza İmza
Suat Benito Mussolini

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarihi ve numarası</i>	:	19-2-1929 ve 1/297	
<i>Bu kanunun neşir ve ilânı Başvekilliğe bildirildiğine dair Cüm. Reisliğinden gelen tezkerenin tarihi ve numarası</i>	:	23-2-1929 ve 4/76	
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt 6 8	Sayfa 56 2,28,32,40,42,43:46
<i>Bu kanunla ilişkili olan kanunların numaraları:</i>			